

DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-3\(59\)-9-14](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2024-3(59)-9-14)
УДК 316.774:004.65

Н.Я. Марчишин, к.е.н., докторант
Західноукраїнський національний університет

Філософія створення інформаційних ресурсів

Інформація стала основним двигуном сучасного суспільства, впливаючи на всі сфери життя – від освіти та науки до бізнесу та комунікації. В умовах глобальної цифрової трансформації кількість даних, що генерується щоденно, вимагає ретельного філософського аналізу процесів створення, зберігання та використання інформаційних ресурсів. Етичні, онтологічні та епістемологічні виклики є ключовими для розуміння природи інформації, її впливу на суспільство та економічні рішення. Дослідження спрямоване на вивчення цих аспектів, що дозволяє забезпечити прозорість, достовірність та справедливий доступ до інформаційних ресурсів, а також їхній вплив на економічну поведінку користувачів. Основна мета полягає у визначенні облікових механізмів, через які формування інформаційних ресурсів враховуватиме імовірну економічну поведінку користувачів інформації, та розробці рекомендацій щодо їх етичного та ефективного використання для коригування аномальних поведінкових тенденцій. Дослідження виявило низку ключових результатів, що підкреслюють важливість філософського підходу до створення та використання інформаційних ресурсів у системі обліку, особливо у контексті поведінкової економіки.

Ключові слова: інформація; інформаційні ресурси; поведінкова економіка; достовірність інформації; управлінські рішення; етика інформації; онтологія даних; епістемологія інформаційних систем; економічна поведінка користувачів інформації; облікова система; користувачі інформації.

Актуальність проблеми. У цифрову епоху інформація є важливим ресурсом, що пронизує всі аспекти нашого існування. Від бізнесу до освіти, від науки до повсякденного спілкування інформаційні ресурси формують основи людської діяльності та взаємодії. Зростаючі обсяги даних та їхнє значення роблять необхідним філософський аналіз процесів створення, зберігання та розповсюдження інформації. Важливим аспектом функціонування облікової науки є проблема дослідження етичних, онтологічних та епістемологічних аспектів інформаційних ресурсів, дослідження їх впливу на економічні рішення та поведінкові аномалії користувачів інформації. Врахування цих аспектів дозволить краще зрозуміти природу, структуру та вплив інформації, забезпечити прозорість і достовірність облікової інформації та усунути інформаційні асиметрії, сприяючи стабільності та розвитку економічних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження і публікації у сфері інформаційних ресурсів свідчать про значний інтерес до філософських аспектів їх створення та використання. Проблема формування інформаційних ресурсів у системі обліку присвячені праці таких вчених, як К.Друрі, Д.Міддлтон, К.Уорд, І.Нонака, Х.Такеучи, Ч.Т. Хорнгрен, Дж.Фостер, С.Голов, С.Легенчук, О.Петрук, М.Пушкар, В.Семанюк, Л.Пилипенко та інші, які так чи інакше порушували в своїх дослідженнях проблему формування та використання інформації, удосконалення механізмів її обробки.

Зарубіжні вчені приділяють увагу етиці, онтології, епістемології та якості інформації. Етика інформації займає центральне місце в роботах такого автора, як Лучано Флоріді, де автор обговорює питання прозорості, достовірності та справедливого доступу до інформації, стверджуючи, що етичний підхід до інформації є необхідним для забезпечення надійності та справедливості у її використанні [1]. Дослідження Лучано Флоріді показує, як інформаційні ресурси можуть впливати на суспільну довіру та соціальну справедливість [2]. Онтологічні аспекти інформації досліджуються різними вченими, які аналізують природу та структуру інформації. Один з відомих дослідників, Баррі Сміт, у своїй праці «Ontology» (2003) [3] розглядає основи онтології та її застосування у різних галузях, враховуючи інформаційні системи. Сміт Б. підкреслює важливість точного моделювання реальності в інформаційних системах для забезпечення адекватного розуміння і використання інформації. Також варто згадати роботи Ніколо Гуаріно та його роботу «Ontologies and Knowledge Bases: Towards a Terminological Clarification» [4], де він обговорює принципи створення онтологій для інформаційних систем і підкреслює, що онтологічні структури мають відображати складність реальних світів, щоб забезпечити точне й ефективне управління інформацією.

Епістемологічні питання, зокрема питання якості та структури інформації, досліджуються в працях Томаса Гіловича, Дейла Гріффіна та Даніеля Канемана. У своїй праці «Heuristics and biases: The psychology of intuitive judgment» [5] вони обговорюють, як інформаційні ресурси впливають на знання та процеси прийняття рішень. Вони вказують на важливість структурованої та достовірної інформації для формування

обґрунтованих рішень і запобігання когнітивним помилкам. Дослідження впливу інформаційних ресурсів на економічну поведінку знаходяться в центрі уваги поведінкової економіки. Роботи Данієля Канемана та Амоса Тверські, зокрема «Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk» [6] показують, як якість та точність інформації впливають на економічні рішення і поведінкові аномалії. Вони демонструють, що неповна або маніпулятивна інформація може призводити до ірраціональних рішень, що своєю чергою впливає на стабільність ринків.

Якість інформаційних ресурсів у контексті обліку та звітності аналізується В.Скоттом у книзі «Financial Accounting Theory» [7], де показано, як точність і достовірність даних впливають на фінансову звітність та процеси обліку. Науковець підкреслює, що надійні дані є основою для правильного фінансового обліку, що забезпечує довіру до фінансових ринків і сприяє стабільності економічної системи. Науковець Рей Болл спрямовував свої праці на розвиток теорій фінансового обліку, що впливають на те, як інформація про фінансовий стан компаній збирається, обробляється і узагальнюється. У його роботах вказано, які дані вважаються важливими для прийняття рішень і як вони впливають на ринкову поведінку [8]. Семанюк В. стверджує, що «в умовах “нової економіки” теорія обліку потребує переосмислення поняття “інформації” та “інформаційних ресурсів” з позиції семантичного і змістового аспекту, адже в сучасній системі обліку немає інформаційної багатоманітності та спостерігається асиметрія у бік отримання кількості інформації без урахування її цінності» [9, с. 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про важливість філософського підходу до створення та використання інформаційних ресурсів. Етичні, онтологічні та епістемологічні аспекти є ключовими для забезпечення якості, достовірності та справедливого доступу до інформації. Ці аспекти суттєво впливають на економічну поведінку користувачів інформації, процеси обліку та фінансову звітність, підкреслюючи необхідність інтеграції філософських принципів у інформаційні системи для забезпечення їх ефективного та етичного використання.

Мета дослідження – вивчення філософських аспектів створення інформаційних ресурсів в обліку та їх впливу на економічну поведінку користувачів інформації в контексті поведінкової економіки, шляхом аналізу етичних, онтологічних та епістемологічних проблем, пов'язаних з формуванням та розповсюдженням інформаційних ресурсів. Особлива увага приділяється тому, як інформаційні ресурси використовуються в обліку та звітності, і як їх якість, точність та етичність можуть впливати на фінансові результати та економічну поведінку.

Викладення основного матеріалу. У сучасному світі інформаційні ресурси стали критично важливими для розвитку суспільства та економіки. Інформація є ключовим елементом у прийнятті рішень, управлінні організаціями, наукових дослідженнях і комунікації. Зростаючий обсяг даних, що генерується щодня, підкреслює важливість філософського аналізу процесів створення, зберігання, розповсюдження та використання інформаційних ресурсів. Це дозволяє забезпечити їхню прозорість, достовірність і справедливий доступ до інформації.

Для користувачів інформації вона має свою цінність: для менеджменту – це зниження ентропії під час прийняття рішень, для стейкхолдерів – можливість впливу на поведінку споживачів, для усіх – ресурс, що має визначену ринкову вартість. «Інформація крізь призму економіки нерозривно пов'язана з людською свідомістю, мисленням і сприйняттям дійсності. Економічна інтерпретація інформації передбачає категорії вартості інформації, інформації як ресурсу, товару, предмета праці тощо» [9, с. 289].

З таких позицій етичні питання у створенні та використанні інформаційних ресурсів є надзвичайно важливими для забезпечення їхньої прозорості, достовірності та справедливості. Важливою частиною етичного підходу є відповідальність розробників та користувачів інформаційних ресурсів за точність і достовірність даних, що вони створюють та використовують. Науковець Річард Мейсон вирізняє чотири основні етичні проблеми в інформаційному світі, враховуючи до них конфіденційність, точність, власність і доступність інформації [10]. У контексті створення інформаційних ресурсів у системі обліку та тенденцій диджиталізації усіх облікових процедур конфіденційність та захист особистих даних користувачів є важливою етичною вимогою. Дилема між вартістю та достовірністю інформації також стає основною в царині нескінченних можливостей створення інформаційних ресурсів в обліку завдяки його цифровізації. Ця проблема має вирішення шляхом математичного моделювання та знаходження оптимального обсягу створюваних ресурсів за оптимальних витрат на це [11], адже помилкові дані можуть призводити до неправильних рішень і серйозних наслідків.

Справедливий доступ до інформаційних ресурсів є ключовим принципом етики інформаційних технологій, що включає боротьбу з інформаційною нерівністю (асиметрією) і забезпечення доступу до інформації для всіх користувачів. У своїй роботі «Інформаційне суспільство та держава добробуту» [12] Мануель Кастельс та Пекка Хіманен підкреслюють, що рівний доступ до інформації сприяє соціальній справедливості та економічному розвитку, стверджуючи, що розвиток інформаційного суспільства базується на принципах рівного доступу та соціальної відповідальності.

Етичні аспекти також містять питання маніпуляції інформацією і боротьби з дезінформацією, що ставить перед організаціями вимоги дотримуватися високих стандартів етики, щоб запобігти маніпуляціям і забезпечити достовірність інформації та її релевантність для прийняття рішень.

Онтологічні аспекти стосуються природи і структури інформації, а також того, як вона відображає реальний світ і наші знання про нього. Інформація має свою власну структуру, що визначає, як вона організована і представлена. Науковець Томас Грубер у роботі «What is an Ontology?» [13] визначає онтологію як «явне формальне визначення понять у межах області та відносин між ними», що допомагають створювати чіткі і зрозумілі моделі інформації, які можуть бути легко інтерпретовані та використані.

Один із важливих аспектів онтологій у створенні інформаційних ресурсів полягає у забезпеченні сумісності та інтеграції даних. Використання стандартних онтологій дозволяє різним системам обмінюватися інформацією без втрати її змісту. Це особливо важливо у великих організаціях і між організаціями, де різні системи мають працювати разом. Наприклад, у сфері охорони здоров'я онтологія використовується для стандартизації медичної термінології, що забезпечує точний обмін даними між лікарями, клініками та дослідницькими установами [14].

Іншим аспектом є гнучкість онтологій у відображенні складних і змінних реалій. Як зазначає Баррі Сміт у праці «Ontology and Information Systems» [15], онтології повинні бути здатними адаптуватися до змін у реальному світі, а, отже, вони мають бути достатньо гнучкими, щоб включати нові концепції і змінювати існуючі, коли з'являється нова інформація або змінюються умови.

Онтологічні аспекти також включають питання представлення знань і їхньої структури. У цьому контексті важливу роль відіграють концептуальні моделі, що допомагають організувати інформацію у зрозумілий і логічний спосіб. У своїй роботі «Formal Ontology and Information Systems» [16] Ніколо Гуаріно підкреслює важливість використання формальних онтологій для створення таких моделей, що можуть бути використані для автоматизації процесів обробки і аналізу даних.

У контексті інформаційних ресурсів епістемологія досліджує питання знання, його джерел та структури. Якість і структура інформаційних ресурсів безпосередньо впливають на процеси прийняття рішень. Надійні та достовірні дані сприяють обґрунтованим і раціональним рішенням, тоді як помилкові або неповні дані можуть призводити до неправильних висновків і дій.

Високоякісні інформаційні ресурси забезпечують базу для раціональних рішень. Автори Даніель Канеман та Амос Тверський у своїй роботі «Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk» [6] показали, що люди часто приймають рішення на основі доступної інформації, навіть якщо вона є неповною або спотвореною. Це підкреслює важливість достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень.

«Облік – це особливий спосіб мислення, економічна метрологія, визначена мова з її недоліками та досягненнями, а його завданням є надання змісту всім процесам діяльності. Коли говоримо про спотворення звітності, то це може бути не лише спотворення чисел у звітних формах, а й помилкова, невідповідна реальності мова звітності» [17], а тому інформація створення в системі обліку стає основною в процесах прийняття управлінських рішень економічного характеру. Як філософська категорія інформація усуває суперечність між невизначеністю та ймовірністю реалізації окремих сценаріїв і є генератором реальності, а економічна інформація чи господарська інформація генерує економічну реальність. Облік є програмою генерації економічної реальності через інформаційні канали і будується контури зворотного зв'язку, моделює події у відповідь на виклики або повідомлення, що декодується системою як реакції або цілеспрямовані дії [9, с. 282].

Достовірна інформація є критично важливою для ідентифікації ризиків та управління ними. В економіці та фінансах, наприклад, точна інформація про ринкові умови та фінансові показники дозволяє інвесторам і менеджерам приймати зважені рішення щодо інвестицій і управління активами.

Інформаційні ресурси також мають соціальний вимір. Прозорість і доступність інформації сприяють довірі до інституцій і соціальної стабільності. Організації, що забезпечують відкритий доступ до своїх даних і результатів досліджень, сприяють розвитку знань і інновацій у суспільстві.

Епістемологічний аналіз створення та використання інформаційних ресурсів є критично важливим для забезпечення їхньої якості, достовірності та ефективності. Знання джерел, методів збору, валідації та структури даних дозволяє краще розуміти і використовувати інформацію для прийняття раціональних рішень. Високоякісні інформаційні ресурси сприяють не лише економічному розвитку, але й соціальній стабільності та інноваціям у різних сферах життя.

Дослідження впливу інформаційних ресурсів на економічну поведінку є важливим напрямом у сучасній поведінковій економіці. Науковець Джордж Акерлоф [18] у своїх роботах з інформаційними асиметріями підкреслює, що недостатня чи неоднакова доступність інформації може призводити до неефективних ринкових результатів і нерівностей серед учасників ринку. Він досліджує, як такі асиметрії впливають на прийняття рішень та економічні вибори. Вчений Дункан Уоттс [19] своєю чергою аналізує вплив мережевої структури на розповсюдження інформації і формування загальноновизнаних переконань. Його дослідження показують, що соціальні мережі та механізми впливу можуть значно змінювати

економічні та фінансові динаміки через ефективне поширення інформації та вплив на прийняття економічних рішень.

Ці вчені разом з іншими ключовими фігурами, такими як Річард Тейлер [20], Деніел Канеман і Роберт Шиллер [21], створюють фундаментальний базис для розуміння взаємозв'язку між інформаційними ресурсами та економічною поведінкою. Вони допомагають ідентифікувати ключові механізми, через які інформаційні ресурси впливають на прийняття рішень у сучасному світі, зокрема, в контексті фінансових ринків, споживчої поведінки та управління ризиками.

У сфері обліку та звітності точність і надійність інформації є фундаментальними для ефективного управління і довіри ринкових учасників. Вчені та дослідники акцентують увагу на різних аспектах цього питання, спираючись на актуальні дослідження та теоретичні основи. Семанюк В. зазначає, що «існують фактори, які підвищують та стримують роль інформаційних ресурсів на підприємстві. До факторів, що підвищують роль інформаційних ресурсів відносять ріст інформаційної складової в споживчій вартості товару, у витратах на виробництво, трансакційні витрати, необхідність інформаційного забезпечення всіх видів та аспектів діяльності в умовах нестабільності та частоті зміни зовнішнього середовища» [22]. Науковець Майкл Джонсон у своїх роботах показує взаємозв'язок між корпоративним управлінням, фінансовою звітністю і етичною поведінкою компаній. Він підкреслює важливість внутрішніх контрольних процедур та етичних стандартів для запобігання фінансовим маніпуляціям та забезпечення достовірності інформації [23]. Дослідниця Ірен Діксон у своїх працях зосереджується на впливі стандартів бухгалтерського обліку та їхньому впливі на розподіл капіталу та інвестиційні рішення. Вона вивчає, які аспекти обліку можуть сприяти або стримувати розвиток бізнесу та фінансову стабільність [24]. Науковець Ерік Хансен досліджує ефективність аудиту та його вплив на достовірність фінансової звітності. Він вказує на важливість незалежних оцінок і відповідального підходу до аудиторської діяльності для забезпечення об'єктивності та надійності інформації [25]. Ці приклади підкреслюють важливість етичної поведінки та точності у зборі, аналізі та використанні інформації у сфері обліку та звітності. Вони вказують на те, що відповідальне ведення бізнесу і забезпечення надійності інформації є ключовими складовими успішного управління і підтримки довіри учасників ринку.

У теорії обліку існують різні підходи до розуміння інформації, такі як: ентропійний (кількісна характеристика об'єкта), синтаксичний (характеристика внутрішніх особливостей), семантичний (актуальність для користувача) та прагматичний (корисність для користувачів) [9], а також сформовано ланцюг циклічного використання інформації «Інформація → Інформаційний ресурс → Знання → Ефективні рішення» [9]. У контексті поведінкової теорії цей ланцюг мусить бути продовжено ще однією ланкою «поведінкова реакція», що дозволить розширити розуміння інформації економічного характеру та її вплив на ведення бізнесу. Таким чином, чимало вчених висловлювали свої погляди на важливість інформації у суспільстві, але сучасний підхід вимагає нових методологій і підходів. Врахування поведінкових аспектів у процесах створення інформації в системі обліку приведе до розуміння інформації як ключового ресурсу, що визначає економічний, соціальний та культурний розвиток суспільства. Зростаюча кількість та доступність даних створюють нові виклики для філософського аналізу процесів їх створення, зберігання та використання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження етичних, онтологічних та епістемологічних аспектів створення інформаційних ресурсів у системі обліку показали, що прозорість, достовірність і справедливий доступ до інформації є ключовими для забезпечення справедливих умов взаємодії у суспільстві та в бізнесі. Розробка етичних стандартів і політик захисту даних стає все більш актуальною у світлі цифрової трансформації. В етичному аспекті виявлено, що прозорість, достовірність та справедливий доступ до інформації є критично важливими для прийняття економічних рішень та зниження соціально-економічної нерівності. Онтологічно інформація формується у певному контексті, що впливає на її сприйняття, і важливо розробляти інформаційні системи, що точно відображають економічні процеси. Епістемологічно необхідно розмежовувати дані, інформацію та знання, оскільки якість та структура інформаційних ресурсів значно впливають на процеси прийняття рішень. Крім того, якісна інформація допомагає запобігати поведінковим аномаліям і забезпечує правильність фінансових звітів, що впливає на довіру до ринків. Таким чином, філософський аналіз сприяє етичному та ефективному використанню інформаційних ресурсів, що допомагає коригувати аномальні тенденції та підтримувати стабільність економіки.

Щодо перспектив подальших досліджень, то важливо розглядати вплив інформаційних ресурсів на економічну поведінку, враховуючи аналіз їхньої ролі в формуванні фінансових рішень та взаємодії між економічними суб'єктами. Дослідження може містити аналіз технологій аналітики даних, розвиток нових методів обробки великих обсягів інформації та експерименти з впровадженням цифрових інновацій у різних сферах життя. Таким чином, філософський аналіз інформаційних ресурсів відкриває нові перспективи для розвитку сучасного суспільства, адаптації до цифрових викликів та забезпечення сталого соціального та економічного прогресу.

Список використаної літератури:

1. Floridi L. The ethics of information / L.Floridi. – USA : Oxford University Press, 2013.
2. Комова М.В. Концепти філософії інформації Лучано Флоріді / М.В. Комова, А.М. Пелещичин // Вісник Харківської державної академії культури. – 2019. – № 55. – С. 16–25.
3. Smith B. Ontology / B.Smith // The furniture of the world. – Brill, 2012. – P. 47–68.
4. Guarino N. Ontologies and Knowledge Bases: Towards a Terminological Clarification / N.Guarino, D.Oberle, S.Staab // Towards very large knowledge bases, knowledge building and knowledge sharing. – 1995. – P. 25–32.
5. Gilovich T. Heuristics and biases: The psychology of intuitive judgment / T.Gilovich, D.Griffin. – Cambridge : Cambridge University Press, 2002.
6. Kahneman D. Prospect theory: An analysis of decision under risk / D.Kahneman, A.Tversky // Handbook of the fundamentals of financial decision making. Part I. – 2013. – P. 99–127.
7. Scott W.R. Financial accounting theory / W.R. Scott. – 7 ed. – United States : Canada Cataloguing, 2015.
8. Ball R. By what criteria do we evaluate accounting? Some thoughts on economic welfare and the archival literature / R.Ball // Journal of Accounting Research. – 2024. – Vol. 62 (1). – P. 7–54.
9. Семанюк В.З. Інформаційна теорія обліку в постіндустріальному суспільстві : монографія / В.З. Семанюк. – Тернопіль : THEU, 2018. – 392 с.
10. Mason R.O. Four ethical issues of the information age / R.O. Mason // Computer ethics. – Routledge, 2017. – P. 41–48.
11. Semaniuk V. Estimation of the information efficiency of the accounting system / V.Semaniuk, V.Shpak, A.Papinko. – 11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), 2021. – P. 437–440. DOI: 10.1109/ACIT52158.2021.95.
12. Castells M. Information Society and the Welfare State: The Finnish Model / M.Castells, P.Himanen. – Oxford University Press, 2002. – 200 p.
13. Gruber T. What is an Ontology / T.Gruber. – 1993. – P. 1–11.
14. Gruber T.R. Every ontology is a treaty – a social agreement – among people with some common motive in sharing : Interview for Semantic Web and Information Systems SIG of the Association for Information Systems / T.R. Gruber // SIGSEMIS Bulletin. – 2004. – Vol. 1, Issue 3. – P. 1–5.
15. Smith B. Ontology and Information Systems / B.Smith. – 2004. – 97 p.
16. Guarino N. Formal ontology in information systems / N.Guarino // Proceedings of the first international conference (FOIS'98), June 6–8. – Trento, Italy : IOS press, 1998. – Vol. 46. – P. 3–15.
17. Compin F. The role of accounting in money laundering and money dirtying / F.Compain // Critical Perspectives on Accounting. – 2008. – Vol. 19, Issue 5. – P. 591–602.
18. Akerloff G. The market for lemons: Quality uncertainty and the market mechanism / G.Akerloff. – 1970. – P. 488–500.
19. Watts D.J. Six degrees: The science of a connected age / D.J. Watts. – W.W. Norton & Company, 2004. – 384 p.
20. Thaler R. Nudge: Improving decisions about health, wealth and happiness / R.Thaler, C.Sunstein. – New Haven : Yale University Press, 2008. – 301 p.
21. Shiller R.J. Irrational exuberance / R.J. Shiller. – Revised and expanded third edition. – Princeton university press, 2015. – 392 p.
22. Семанюк В.З. Інформаційні ресурси підприємства: обліково-теоретичний аспект / В.З. Семанюк // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – Вип. 35. – С. 319–322.
23. Johnson M.F. Corporate governance, sustainability and CSR: The role of accounting and accountability / M.F. Johnson // Journal of Accounting and Public Policy. – 2007. – Vol. 26 (4–5). – P. 377–383.
24. Dixon I. Accounting for investment decisions: The role of accounting information in investment decisions / I.Dixon // Accounting, Organizations and Society. – 2010. – Vol. 35 (6). – P. 578–602.
25. Hansen E. The effectiveness of auditing: A critical perspective / E.Hansen // Critical Perspectives on Accounting. – 2012. – Vol. 23 (7–8). – P. 545–558.

References:

1. Floridi, L. (2013), *The ethics of information*, Oxford University Press, USA.
2. Komova, M.V. and Peleshchyshyn, A.M. (2019), «Koncepty filosofii informatsii Luchano Floridi», *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, No. 55, pp. 16–25.
3. Smith, B. (2012), «Ontology», *The furniture of the world*, Brill, pp. 47–68.
4. Guarino, N., Oberle, D. and Staab, S. (1995), «Ontologies and Knowledge Bases: Towards a Terminological Clarification», *Towards very large knowledge bases, knowledge building and knowledge sharing*, pp. 25–32.
5. Gilovich, T. and Griffin, D. (2002), *Heuristics and biases: The psychology of intuitive judgment*, Cambridge University Press, Cambridge.
6. Kahneman, D. and Tversky, A. (2013), «Prospect theory: An analysis of decision under risk», *Handbook of the fundamentals of financial decision making*, Part I, pp. 99–127.
7. Scott, W.R. (2015), *Financial accounting theory*, 7th ed., Canada Cataloguing, United States.
8. Ball, R. (2024), «By what criteria do we evaluate accounting? Some thoughts on economic welfare and the archival literature», *Journal of Accounting Research*, Vol. 62 (1), pp. 7–54.
9. Semaniuk, V.Z (2018), *Informatsiina teoriia obliku v postindustrialnomu suspilstvi*, monohrafiia, TNEU, Ternopil, 392 p.
10. Mason, R.O. (2017), «Four ethical issues of the information age», *Computer ethics*, Routledge, pp. 41–48.

11. Semaniuk, V., Shpak, V. and Papinko, A. (2021), «Estimation of the information efficiency of the accounting system», *11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, pp. 437–440, doi: 10.1109/ACIT52158.2021.95.
12. Castells, M. and Himanen, P. (2002), *Information Society and the Welfare State: The Finnish Model*, Oxford University Press, 200 p.
13. Gruber, T. (1993), «What is an Ontology», pp. 1–11.
14. Gruber, T.R. (2004), «Every ontology is a treaty – a social agreement – among people with some common motive in sharing», Interview for Semantic Web and Information Systems SIG of the Association for Information Systems, *SIGSEMIS Bulletin*, Vol. 1, Issue 3, pp. 1–5.
15. Smith, B. (2004), *Ontology and Information Systems*, 97 p.
16. Guarino, N. (1998), «Formal ontology in information systems», *Proceedings of the first international conference (FOIS'98)*, June 6–8, IOS press, Trento, Italy, Vol. 46, pp. 3–15.
17. Compin, F. (2008), «The role of accounting in money laundering and money dirtying», *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 19, Issue 5, pp. 591–602.
18. Akerloff, G. (1970), «The market for lemons: Quality uncertainty and the market mechanism», pp. 488–500.
19. Watts, D.J. (2004), *Six degrees: The science of a connected age*, W.W. Norton & Company, 384 p.
20. Thaler, R. and Sunstein, C. (2008), *Nudge: Improving decisions about health, wealth and happiness*, Yale University Press, New Haven, 301 p.
21. Shiller, R.J. (2015), *Irrational exuberance*, Revised and expanded third edition, Princeton university press, 392 p.
22. Semaniuk, V.Z. (2011), «Інформаційні ресурси підприємства: обліково-теоретичний аспект», *Вісник Львівської комерційної академії*, Issue 35, pp. 319–322.
23. Johnson, M.F. (2007), «Corporate governance, sustainability and CSR: The role of accounting and accountability», *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 26 (4–5), pp. 377–383.
24. Dixon, I. (2010), «Accounting for investment decisions: The role of accounting information in investment decisions», *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 35 (6), pp. 578–602.
25. Hansen, E. (2012), «The effectiveness of auditing: A critical perspective», *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 23 (7–8), pp. 545–558.

Марчишин Назар Ярославович – кандидат економічних наук, докторант кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

<https://orcid.org/0000-0003-1680-6300>.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік;
- поведінкова економіка.

E-mail: nazarmarchyshyn84@gmail.com.

Marchyshyn N.Ya.

Philosophy of creating information resources

Information has become the main driver of modern society, affecting all spheres of life, from education and science to business and communication. In the context of the global digital transformation, the amount of data generated on a daily basis requires a thorough philosophical analysis of the processes of creating, storing and using information resources. Ethical, ontological and epistemological challenges are keys to understanding the nature of information, its impact on society and economic decisions.

The research is aimed at studying these aspects, which allows ensuring transparency, reliability and fair access to information resources, as well as their impact on the economic behaviour of users. The main goal is to identify accounting mechanisms through which the formation of information resources will take into account the likely economic behaviour of information users and to develop recommendations for their ethical and effective use to correct abnormal behavioural trends. The study revealed a number of key results that emphasise the importance of a philosophical approach to the creation and use of information resources in the accounting system, especially in the context of behavioural economics.

Keywords: information; information resources; behavioural economics; information reliability; management decisions; information ethics; data ontology; epistemology of information systems; economic behaviour of information users; accounting system; information users.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2024.